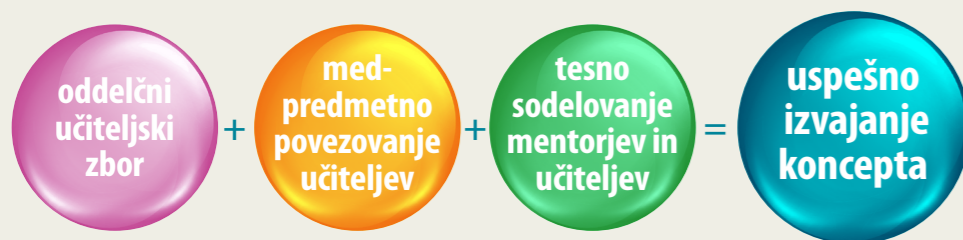

VLOGA STROKOVNIH DELAVCEV

Za uspešno izvajanje koncepta so pomembni **povezovanje** oddelčnega učiteljskega zbora, medpredmetno povezovanje učiteljev ter tesno sodelovanje mentorjev (na šoli in zunanjih mentorjev) in učiteljev pri podpori posameznega učenca/dijaka.

Za lažje uvajanje koncepta je priporočljivo oblikovati tim za VI delo z nadarjenimi.

VLOGA MENTORJEV IN PEDAGOŠKIH KOORDINATORJEV ZA DELO Z NADARJENIMI

Mentorji zagotavljajo podporo nadarjenim na njihovem interesnem področju pri pouku in v dejavnostih izven pouka, za kar potrebujejo nadaljnje usposabljanje in dostop do strokovnih virov. Mentorji so lahko učitelji šole ali zunanji strokovnjaki s posameznih področij.

Mentorstvo vedno vključuje osebni odnos, zato se izvaja le v manjših skupinah ali individualno.

Pedagoški koordinatorji za delo z nadarjenimi sodelujejo pri načrtovanju razvojnega dela šole na področju dela z nadarjenimi, koordinirajo in spremljajo izvajanje koncepta, podpirajo učitelje, usklajujejo dejavnosti in sodelujejo z mentorji ter starši.

PRIPOROČILA ZA UČITELJE V PRAKSI

- Sistematično opazujte vse učence/dijake, ne le tiste, ki že izstopajo.
- Prilagajajte učne izzive in tempo, spodbujajte samostojnost in ustvarjalnost.
- Uporabljajte različne metode ocenjevanja in spremljanja napredka.
- Spodbujajte prostovoljno udeležbo v različnih dejavnostih izven pouka, ki razširjajo znanje in omogočajo realizacijo nadarjenosti.
- Za optimalen razvoj nadarjenih učencev/dijakov, sodelujte z mentorji, pedagoškimi koordinatorji za delo z nadarjenimi in starši

POSKUS 'UVAJANJE POSODOBLJENEGA KONCEPTA PREPOZNAVANJA IN VZGOJNO-IZOBRAŽEVALNEGA DELA Z NADARJENIMI' (ZRSŠ, 2025)

KAJ SO PRIDOBILE ŠOLE KOT KOLEKTIV

- **Odprtost in sprememba miselnosti:** Šole so razvile bolj pozitiven odnos do nadarjenosti. Delo z nadarjenimi je prepoznano kot sestavni del pedagoškega procesa.
- **Povezanost in sodelovanje:** Poskus je spodbudil timsko delo, več medpredmetnega povezovanja in medkolegialnih hospitacij. Več je izmenjave dobrih praks in strokovnih razmislekov.
- **Strukturirano delo z nadarjenimi:** Kolektivi so oblikovali jasne protokole, kriterije za prepoznavanje nadarjenih, akcijske načrte in zbirke gradiv. Nastale so spletne učilnice za nadarjene.
- **Strokovna in osebna rast učiteljev:** Učitelji so pridobili dodatna znanja in veščine za diferenciacijo, individualizacijo in personalizacijo učenja. Okrepila se je pripravljenost za spremembe ter osmišljenost dela z nadarjenimi.

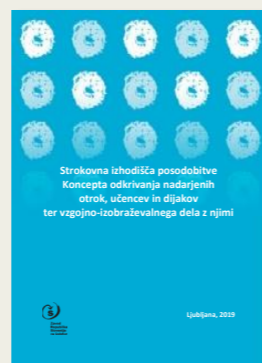
KAJ SO PRIDOBILI POSAMEZNIKI

- **Strokovna rast in nove kompetence:** Učitelji, mentorji in pedagoški koordinatorji za delo z nadarjenimi so pridobili konkretna strokovna znanja, gradiva in metode za prepoznavanje ter delo z nadarjenimi.
- **Samozaupanje in motivacija:** Posamezniki so poročali o večji suverenosti pri delu, večji osebni motivaciji in občutku opolnomočenja.
- **Osebnostni razvoj:** Sodelujoči so razvijali kritično mišljenje, refleksijo lastnega dela in spremenili prepričanja.
- **Mreženje in nove vezi:** Poskus je povezal učitelje in pedagoške koordinatorje za delo z nadarjenimi med šolami. Nastale so nove strokovne mreže, prijateljstva in priložnosti za medsebojno podporo.

VIRI IN LITERATURA

Koncept prepoznavanja nadarjenih otrok, učencev in dijakov ter vzgojno-izobraževalnega dela z njimi

Strokovna izhodišča posodobitve Koncepta odkrivanja nadarjenih otrok, učencev in dijakov ter vzgojno-izobraževalnega dela z njimi (ZRSŠ, 2020)

KONCEPT PREPOZNAVANJA NADARJENIH OTROK, UČENCEV IN DIJAKOV TER VZGOJNO-IZOBRAŽEVALNEGA DELA Z NJIMI

ZNAČILNOSTI NADARJENIH UČENCEV IN DIJAKOV

- **Miselno-spoznavno področje:** razvito logično mišljenje, sposobnost presojanja in sklepanja, natančnost opazovanja, kritično mišljenje, dober spomin, občutljivost za probleme, hitro reševanje problemov, uporaba raznovrstnih strategij, razvitejša jezikovne zmožnosti, dobra sposobnost komuniciranja, intuitivno razumevanje konceptov, dobro razumevanje zapletenih in abstraktnih pojmov, izrazite metakognitivne kompetence.
- **Učnostenostno področje:** široka razgledanost, učna uspešnost, sposobnost hitrega učenja, učinkovit transfer znanja v prakso, neobičajna, izvirna, zapletena ali čustveno zelo zrela in usmerjena vprašanja, delovne in učne strategije, zavzetost.
- **Področje motivacije:** notranja motivacija za učenje, izrazita radovednost, raznoliki in močno izraženi interesi, želja po raziskovanju in odkrivanju novih izzivov, potreba po odličnosti, dosežkih, volja, vztrajnost.
- **Socialno-čustveno področje:** samostojnost, neodvisnost in samoregulacija, močan občutek za pravičnost, moralna in etična vprašanja, empatija, vodstvene sposobnosti, smisel za organizacijo, pripravljenost za sodelovanje.
- **Ustvarjalnost in inovativnost:** nenavadna in izrazito bogata domišljija, lahko snovanje idej, predmetov in rešitev, sposobnost združevanja na videz nezdržljivih idej ter nenavadnih odnosov, prilagodljivost, domiselnost, izvirnost, izrazit smisel za humor, izvirne, nove ideje in metode za reševanje zapletenih problemov, iskanje različnih rešitev za iste naloge.
- **Telesno-gibalno področje:** natančnost opazovanja, občutljivost (čutila), gibalna spretnost, telesna moč in vzdržljivost, koordinacija, posluš, občutek za gibanje.
- **Talenti in spretnosti v umetniških dejavnostih in tehniki:** glasba, ples, likovno izražanje, drama, fotografija, literarno izražanje, tehnična področja itd., estetska občutljivost, sposobnost doseganja izjemnih rezultatov na izbranih področjih.

Dinamični soodvisni model nadarjenosti

Prerejeno po: Bucik, V. (2015). Giftedness and creativity: Myth and truth. V P. Zarevski, T. Jurin in K. Modič Stanke (ur.), *Book of abstracts*, 22, (str. 47). Ramioa & Zoran Bujas days. Filozofski fakultet, Odsjek za psihologijo.

PREPOZNAVANJE NADARJENIH

Prepoznavanje visokih potencialov se začne že v vrtcu in se kot kontinuiran proces nadaljuje od prvega razreda osnovne šole do zaključka srednje šole. Načini in obdobje prepoznavanja visokih potencialov ter identifikacija nadarjenosti se prilagajajo razvojni stopnji učenca/dijaka ter vrsti nadarjenosti.

Stopnje	VRTEC	OSNOVNA ŠOLA									SREDNJA ŠOLA
		1. r.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	
1. stopnja	Opazovanje in DIP	Opazovanje	Opazovanje in nominacija potencialno nadarjenih							Opazovanje in nominacija	
2. stopnja		Razvijanje in spremljanje razvoja potencialov									
3. stopnja			Identifikacija nadarjenosti				Identifikacija nadarjenosti				
			PeNaD izjemoma			PeNaD			OIN		

Tabela 1: Stopnje prepoznavanja nadarjenih

PRVA STOPNJA v prepoznavanju nadarjenih je opazovanje, pri katerem učitelj načrtno in sistematično spremlja razvoj učenca/dijaka ter prepozna znake potencialne nadarjenosti.

Upoštevanje različnih dejavnikov: Posebno pozornost je treba nameniti prepoznavanju znakov nadarjenosti pri učencih/dijakih, ki so učno neuspešni, so iz drugih etničnih ali kulturnih okolij, z nizkim socialno-ekonomskim statusom, nizkimi starševskimi ambicijami ali z dvojno izjemnostjo.

Nominacija potencialno nadarjenih: Ko učitelj prepozna več tipičnih znakov nadarjenosti, sledi nominacija učenca/dijaka.

DRUGA STOPNJA – razvijanje potencialov je namenjena sistematičnemu razvoju prepoznanih potencialov učencev/dijakov pri pouku in v dejavnostih izven pouka.

TRETJA STOPNJA: Za **identifikacijo** nadarjenega učenca/dijaka se uporabljajo kombinacije meril: psihodiagnostični testi, učna uspešnost, ocenjevalne lestvice in izjemni dosežki.

Kombinacije kriterijev	a – intelekt. podr. (perc.)	b – ustv. podr. (perc.)	c – ocenj. lest. (95 perc.)	d – izjemni dosežek
1	91–95 ali	91–95	c	in* d
2	96–97 ali	96–97	c	ali d
3	98–100 ali	98–100		
4	Oddelčni učiteljski zbor			
	a) OŠ: TGIB ali TEH		c	in d
	b) SŠ – učna področja		c ter priporočilo mentorja in zun. strok.	in d

* Za učence z dvojno izjemnostjo ali nižjim SES velja izpolnjevanje kriterija c ali d.

Tabela 2: Matrica izpolnjevanja potrebnih kriterijev za identifikacijo

Za vse nominirane in identificirane nadarjene se uvaja **mapa dosežkov**.

Za identificirane nadarjene v osnovni šoli se uvaja **personalizirani načrt vzgojno-izobraževalnega dela (PeNaD)**, za srednje šole pa **osebni izobraževalni načrt (OIN)**, v katerih so opredeljene prilagoditve pri pouku in izven pouka.

VZGOJNO-IZOBRAŽEVALNO DELO Z NADARJENIMI PRI POUKU

Didaktični pristopi: Frontalno vodeni pouk naj se čim pogosteje nadomesti z raziskovalnim, problemskim, eksperimentalnim in projektnim poukom ter sodelovalnim učenjem, vodenim poukom z induktivnim pristopom, poukom v spletnem učnem okolju, pri čemer je učenec/dijak aktivnejši. Uporablja naj se formativno spremljanje z jasnimi cilji in kriteriji uspešnosti.

Prilagoditve pri pouku:

Učni prostor naj bo urejen tako, da ustvarja spodbudno vzdušje, omogoča aktivno vlogo učenca/dijaka, samostojno delo in sodelovanje.

Učne vsebine naj bodo avtentične, raznolike in kompleksne ter usmerjene k razvijanju višjih ravni mišljenja. Učni proces naj omogoča izbiro, prilagodljiv učni tempo, raziskovanje, refleksijo, samouravnavanje ter ustvarjalnost.

Učni rezultati naj odražajo izvirne načine predstavitve, reševanje različnih problemov in doseganje avtentičnih ter trajnih znanj.

Spodbujanje ustvarjalnosti in višjih ravni mišljenja: Pri pouku je pomembno spodbujati višje ravni mišljenja, ustvarjalnost, kritičnost, samoregulacijo in samoodgovornost za učenje ter produktivno uporabo pridobljenega znanja. Učitelj spodbuja unikatne ideje, inovativnost in nenavadne rešitve, pri čemer so napake sprejete kot priložnost za učenje.

Pri pouku so nadarjenim zagotovljene možnosti **notranje diferenciacije in individualizacije ter personalizacija učenja (DIP)**, kar omogoča razvoj njihovih potencialov v skladu z zmožnostmi in interesi.

Za uspešno delo z nadarjenimi pri pouku je ključna podpora učiteljem, ki vključuje izobraževanje, usposabljanje, strokovne pogovore, kolegialne hospitacije, izmenjava dobrih praks in mreženje.

DELO Z NADARJENIMI V DEJAVNOSTIH IZVEN POUKA

Prostovoljna udeležba: Nadarjeni učenci in dijaki se glede na lastni interes vključujejo v različne dejavnosti, ki jim omogočajo poglobljanje znanja in razvoj veščin, pridobljenih v obveznem kurikulumu, ter celostni razvoj posameznika.

Razširjanje in poglobljanje kompetenc: dejavnosti, ki presega obvezni kurikulum, kot so raziskovalni projekti, tekmovanja, ustvarjalne delavnice, projekti v lokalni skupnosti, umetniške in športne dejavnosti, mednarodni programi (npr. Erasmus+) in drugo, kar prispeva k celostnemu razvoju njihovih talentov in sposobnosti. Dejavnosti spodbujajo ustvarjalnost, timsko delo, samostojnost in odgovornost ter praktično uporabo znanja.